

CONSIDERAȚII PRIVIND SPRIJINUL LOGISTIC AL STRUCTURILOR MILITARE DE TIP GRUP DE LUPTĂ CONSTITUIT LA NIVELUL UNIUNII EUROPENE

Maior drd. Gabriela-Florina NICOARĂ

Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, București
10.55535/GMR.2023.4.12

Cerințele actualului mediu de securitate se fac simțite în toate domeniile socialului, dar și la nivelul tuturor palierelelor decizionale. Efectele pandemiei de COVID-19, cele ale conflictului din Ucraina, dar și transformările tehnologice ce se produc continuu obligă actorii implicați să identifice măsuri care să le favorizeze adaptarea la noile situații și să le crească nivelul de reziliență. Timpul avut la dispoziție pentru a formula un răspuns la o potențială situație de criză sau conflict militar devine factor vital în reducerea costurilor, a consumului de resurse și în salvarea de vieți omenești. În calitate sa de actor cu rol principal în regiune, Uniunea Europeană își reanalizează instrumentele avute la dispoziție pentru a anticipa, a descuraja și a oferi un răspuns rapid la amenințările și provocările de securitate ale momentului. În acest context, prezentul articol își propune să analizeze, din perspectiva sprijinului logistic, unul dintre instrumentele militare ale Uniunii Europene conceptualizat cu mai bine de două decenii în urmă și care, în acord cu noile cerințe ale mediului de securitate, a revenit în actualitate.

Cuvinte-cheie: logistică, resurse, grup de luptă, instrument militar, sprijin logistic.

INTRODUCERE

Interesul pentru această temă rezidă din atenția acordată, la nivel internațional, instrumentelor militare pe care Uniunea Europeană ar putea să le întrebuițeze în fundamentarea răspunsurilor solicitate de situațiile de criză sau de conflictele apărute la nivel regional. În această direcție, noul plan de securitate și apărare (Consiliul Uniunii Europene, 2022) al Uniunii Europene, cuprins în documentul denumit „Busola Strategică”, vehiculată public începând cu anul 2022, prezintă posibilitatea reanalizării unui instrument militar conceptualizat cu aproape două decenii în urmă, și anume „battlegroup-ul” (B.G.). În fapt, acest ambițios plan a fost impus de mediul de securitate ostil aflat în proximitate și obligă UE să își asume rolul de furnizor de securitate credibil în regiune.

Pornind de la momentul stabilirii de sarcini esențiale pentru planificarea unei misiuni, constituirea, operaționalizarea, asumarea comenzii, proiectarea forței în zona de operații, desfășurare misiunilor încredințate și până la etapa de tranziție a misiunii, sunt generate fluxuri logistice, financiare și informaționale semnificative. Fiind una dintre condițiile esențiale ca un battlegroup să își poată îndeplini misiunea încredințată, sprijinul logistic destinat acestuia reprezintă un punct sensibil în procesul de planificare. În acest sens, în prezentul articol ne-am propus să evidențiem câteva particularități ale sprijinului logistic specific operațiilor conduse de Uniunea Europeană, dar și să generăm, prin analiză și deducție, potențiale noi direcții de dezvoltare și adaptare ale domeniului logistic, aspecte ce pot face obiectul unor demersuri ulterioare de cercetare.

ASPECTE PRIVIND METODOLOGIA DE CERCETARE UTILIZATĂ

În contextul descris anterior, prezentul articol are ca scop schițarea unei imagini de actualitate a conceptului de BG EU, precum și identificarea unor soluții privind sprijinul logistic al unei structuri militare constituite în context multinațional, la nivel european. În vederea atingerii celor două obiective, demersul de cercetare a fost parcurs ținând cont de următorii pași:

- studiul literaturii de specialitate, în scopul identificării, apariției și dezvoltării conceptului de battlegroup, de la nivelul Uniunii Europene;

- analiza contextului politic și de securitate contemporan, în vederea identificării cerințelor privind constituirea și sprijinul logistic al structurilor militare de tip battlegroup de la nivelul EU;
- desfășurarea unui proces cognitiv-structural și observațional prin care sunt extrase elementele de sprijin logistic și suportul financiar al structurilor de tip battlegroup de la nivelul UE, sunt interpretate și deduse căi și modalități de îmbunătățire a acestora.

Materialele utilizate au caracter neclasificat, o parte dintre acestea regăsindu-se în articole științifice indexate în diferite baze de date sau chiar pe site-urile instituțiilor publice europene.

CONCEPTUL DE „GRUP DE LUPTĂ” AL UNIUNII EUROPENE

Se observă că, în ultima perioadă, Uniunea Europeană este solicitată a concepe, dezvolta sau adapta instrumente diplomatice, politice și militare, în scopul creșterii capacității de răspuns la situațiile de criză sau conflict, apărute în spațiul de interes. Complexitatea formelor pe care problemele unui context internațional instabil o îmbracă este tot mai mare. Diversitatea cauzelor ce contribuie la creșterea insecurității este una fără precedent. Astfel, se solicită a se avea în vedere întreg spectrul de amenințări, fiind implicate toate nivelurile decizionale, atât cele naționale, cât și cele ale structurilor suprastatale de la nivel european.

Din punct de vedere al literaturii consultate și analizate având ca subiect central sau marginal conceptul de EU Battlegroup¹ (EU BG), considerăm esențial să evidențiem următoarele concluzii:

- perioada 2003-2007 a reprezentat apariția și dezvoltarea inițială a conceptului și a fost marcată de interes în studierea și analizarea acestuia, fapt dovedit de multitudinea de articolele de presă, dar și științifice scrise pe marginea apariției, definirii și potențialului de dezvoltare al conceptului;
- contextul de securitate de la nivel regional a fost cel care a contribuit semnificativ la modul în care s-a dezvoltat acest concept. Absența unor amenințări reale, stringente, la nivelul securității statelor membre ale Uniunii Europene nu a forțat mecanismele suprastatale responsabilizate cu asigurarea securității să pună în scenă instrumentele militare conceptualizate.

¹ Grup de luptă constituit la nivelul Uniunii Europene.

- fiind dezvoltat, cu predilecție, la nivel conceptual, instrumentul militar *grup de luptă al Uniunii Europene* nu a permis o investigație amănunțită. Mai mult decât atât, lipsa unui acord unanim, la nivelul statelor membre, privind modul de finanțare și de utilizare al acestui instrument a contribuit la scăderea interesului în înțelegerea mecanismelor apărute și dezvoltate.

La nivelul Uniunii Europene, în materie de politică de securitate, este încetățenit, ca principal mecanism, „*cooperarea consolidată*”. Chiar dacă aceasta a căpătat diferite nuanțe, de-a lungul timpului, ea aduce în atenție principiul conform căruia, în interiorul Uniunii Europene, este încurajată colaborarea, fără însă a obliga statele reticente să participe sau să voteze în favoarea anumitor măsuri (De Witte, 2019). Astfel, avem în atenție *un cadru permisiv* ce se adresează unui *număr semnificativ de actori* cu potențial de implicare în constituirea unor structuri militare concepute ca instrumente principale în promovarea securității și apărării regionale.

Din acest punct de vedere, pornind de la statutul forțelor în teatrul de operații (SOFA) și continuând cu memorandumurile de înțelegere (MOU) între națiuni și cu națiunea gazdă (HN), cantitatea și complexitatea tipului de resurse solicitate de către EU Battlegroup vor ține cont de numeroase variabile, dintre care putem aminti: tipul misiunii, locul, rolul și necesitatea constituirii unui comandament al misiunii în aria de responsabilitate, asumarea rolului de lider în domeniul logistic de către una din națiunile participante, posibilitățile de dislocare și necesitatea de intervenție rapidă, gradul de sprijin al HN și disponibilitatea de a oferi teren și infrastructură în conformitate cu SOFA, durata preconizată a misiunii, gradul de complexitate al capacităților solicitate Battlegroup în funcție de cerințele esențiale pentru misiune, tipul și mărimea zonei de responsabilitate încredințate Battlegroup, atitudinea și gradul de suport al populației din zonă față de misiunea la care UE este chemată, nivelul și tipul amenințărilor asupra forței etc.

În acest context, *grupul de luptă*² reprezintă unul dintre principalele instrumente militare ale Uniunii Europene destinate să contribuie la promovarea și asigurarea păcii și securității la nivel european. Totodată, acesta este văzut ca o structură militară eficientă, credibilă și coerentă, formată dintr-un efectiv minim de militari, un pachet de forțe rapid dislocabil, capabil de a desfășura operații independente sau de a participa la faza inițială a unor operațiuni mai ample. De asemenea, literatura îl prezintă drept „*o structură militară multinațională compusă din aproximativ 1.500 de militari, parte integrantă a forței EU de reacție rapidă capabilă să răspundă*”

² Termenul consacrat în limba engleză este cel de „*battlegroup*”.

la crize și conflicte apărute la nivel mondial” (Serviciul Diplomatic al Uniunii Europene, 2017).

Constituirea acestui tip de structură militară a fost inițiată în anul 2004, ca urmare a conștientizării nevoii de apărare comună, instrumentele militare de la nivel național fiind depășite de solicitările acelor vremuri. Nevoia de a oferi, în comun, răspunsuri militare rapide, în zone diferite ale continentului european, a impus găsierea unor soluții pentru a interveni, a salva vieți sau a preveni extinderea violenței. De-a lungul perioadei 2005-2021, 13 actori statali (Leruth, 2023), atât dintre membrii Uniunii Europene, cât și dintre statele cu statut de non-membru și-au exprimat acordul de a participa, în diferite programe, având ca potențial obiectiv constituirea unei structuri de tip battlegroup.

Conceptul de grup de luptă european a avut drept idee mobilizatoare reușita operațiunii „Artemis 2003” din Republica Democratică Congo, în care 12 state au participat cu forțe (aproximativ 1.800 de militari) timp de trei luni de zile (Homan, 2007). Aceasta a fost prima misiune militară derulată de Europa, independent de NATO, în afara teritoriului european, obiectivele sale centrându-se pe asigurarea securității în Bunia, reședința provinciei Ituri, precum și oferirea de sprijin umanitar în zonă. Concluziile misiunii au scos în evidență limitările operaționale cauzate de capacitățile de transport strategic limitate, lipsa unor rezerve strategice, dar și dificultăți în comunicarea dintre comandament și forțele luptătoare (Ib.).

În promovarea acestui concept, s-a avut în vedere ca Grupurile de Luptă ale Uniunii Europene să reprezinte un pas înainte în crearea unei uniuni, din punct de vedere militar, la nivel european. Participarea în compunerea unor astfel de structuri militare nu este limitată de apartenența la Uniunea Europeană, mai mult decât atât, implicarea unor anumite state devine relevantă din punct de vedere politic.

Rolul și misiunile unui „grup de luptă” al Uniunii Europene

Eficiența în limitarea extinderii unui conflict sau stingerea acestuia depind direct proporțional de momentul în care se intervine efectiv cu forțe în acest sens. Intervenția întârziată, într-un conflict militar, aduce cu sine un număr semnificativ crescut de victime, un consum considerabil de resurse suplimentare și un potențial crescut de escaladare a situației. Într-un context internațional caracterizat de insecuritate și impredictibilitate, capacitatea de reacție rapidă rămâne singura opțiune viabilă.

În conformitate cu articolul 43(1) din *Tratatul Uniunii Europene*, misiunile la care poate fi folosit acest instrument militar se încadrează în spectrul celor privind prevenirea conflictelor, stabilitate și sprijin, misiuni de salvare și intervenție

umanitară, managementul crizelor și menținerea păcii. În conformitate cu documentul anterior menționat, decizia privind dislocarea unui grup de luptă al Uniunii Europene este atributul Consiliului European, acesta din urmă stabilind și obiectivele, precum și condițiile generale de punere în aplicare.

În contextul misiunilor menționate anterior, sunt importante de evidențiat principalele atribute/beneficii pe care acest instrument militar le poate aduce. Astfel, constituirea unor structuri militare multinaționale destinate asigurării stabilității regionale și securității europene solicită un număr mai redus de resurse comparativ cu promovarea unor soluții naționale de apărare. Înființarea unei structuri militare, încadrarea acesteia cu personal specializat, dotarea cu echipamente militare necesare, mentenanța tehnicii, formarea și pregătirea continuă a militarilor, salarizarea și alte aspecte ce țin de operaționalizarea unei astfel de structuri implică, în mod continuu, resurse. De cealaltă parte, contribuția cu forțe sau detașamente în vederea constituirii unor structuri militare comune, la nivel european, implică o limitare a resurselor umane, financiare și materiale implicate.

Un alt aspect pozitiv este reprezentat de potențialul de perfecționare în domeniul logistic al structurilor participante datorită activităților și misiunilor desfășurate în comun. Având în vedere că efortul logistic al contingentelor, detașamentelor, structurilor naționale dislocate în teatrele de operații reprezintă responsabilitate națională, arareori formațiunile și unitățile de sprijin logistic au beneficiat de exerciții sau alte acțiuni în comun cu diverse state membre ale UE sau ale NATO. Din acest punct de vedere, experiența personalului logistic este limitată la sprijinul structurilor naționale pe care le deserveșc. Cu toate acestea, asumarea responsabilității subunității de sprijin pentru un comandament multinațional UE³ (European Union Force, 2023; Petrescu, 2023), dar și desfășurarea în comun a elementelor specifice liniei I de sprijin logistic care deserveșc națiunile componente ale UE Battlegroup conduc către o îmbunătățire semnificativă a activității personalului de specialitate. Modalitatea prin care acesta se realizează este următoarea: comandantul UE Battlegroup, prin statul major – respectiv prin modulul de conducere al sprijinului logistic – emite ordine de sprijin care implică acțiuni concrete desfășurate atât de către compania sprijin/compania stat major și deserveșc (care poate fi multinațională sau asumată de către o națiune), cât și de către microstructurile de execuție logistică ale subunităților naționale organice UE Battlegroup. Mai mult decât atât, pentru realizarea misiunilor ordonate, atât compania sprijin/stat major și deserveșc,

³ România și-a asumat o companie de stat major și deserveșc pentru Batalionul Multinațional (MNBN) în cadrul misiunii UE Eufor Althea.

cât și subunitățile de sprijin logistic menționate pot cere, la nevoie, sprijinul ENS de care aparțin. În acest efort comun, elementele de luptă și de sprijin logistic naționale vor fi nevoite să găsească soluții de sprijin în comun, soluții de sprijin multinațional, precum și soluții de sprijin asumat de către una din națiuni, situație în care pot interveni decontări, în funcție de memorandumurile agreeate. În acest context multinațional, se vor desăvârși nu numai tacticile, tehnicile și procedurile de sprijin logistic naționale, dar se va efectua și schimbul de experiență, respectiv importul de bune practici, îmbogățirea culturii și gândirii militare logistice și crearea schimbărilor necesare pentru a produce efecte emergente, prin interoperabilitate, în întreg ansamblul național logistic.

În esență, participarea națiunilor, prin contributivitate, la misiuni și operații conduse de UE consolidează atât profilul strategic al statelor în cauză, cât și angajamentul de stat membru și încrederea reciprocă atât de necesară în rândul partenerilor strategici.

Dimensiuni, caracteristici și particularități ale EU BG în operații militare

Din punct de vedere al dimensiunii acestui tip de structură militară, de-a lungul timpului s-au avut în vedere grupuri de luptă cu dimensiuni, structuri și configurații variate. Astfel, generic, întâlnim structură de nivel batalion constituită din aproximativ 1.500 de militari, având arme combinate, întărite cu elemente de sprijin luptă și sprijin cu servicii [Tratatul Uniunii Europene, 2012, art. 43(1)]. La nivelul Uniunii Europene, aceste structuri au devenit operaționale începând cu anul 2007 (Serviciul Diplomatic al Uniunii Europene, 2017), dovedindu-se a fi instrumente utile în promovarea apărării la nivel internațional. Cei aproape 20 de ani care au trecut de la primele întrebări ale acestui tip de structură au condus la transformări și redimensionări ale acestora, conceptul de bază și misiunea fundamentală pentru care au fost create rămânând însă aceleași.

Din punct de vedere al caracteristicilor, pot fi încadrate în categoria celor relevante următoarele:

- EU BG sunt constituite ținând cont de principiile desfășurării operațiilor în context multinațional sau sunt dezvoltate prin complementaritatea unor structuri multinaționale sub un cadru general național sau al unei coaliții. Este important a se avea în vedere interoperabilitatea și eficacitatea militară în constituirea și întreținerea unor astfel de structuri militare;
- dimensiunea și modalitatea constituirii unui UE BG sunt direct dependente de sarcinile și misiunile ce i-au fost atribuite, neputând fi vorba despre

Considerații privind sprijinul logistic al structurilor militare de tip grup de luptă constituit la nivelul Uniunii Europene

o structură fixă, predefinită, de forțe. Nevoia de adaptare este una constant prezentă și implică o gamă variată de capacități;

- conceptual, aceste structuri militare nu au fost prevăzute a avea caracter permanent, compoziția lor fiind una adaptabilă cerințelor;
- prezintă capacitate ridicată de dislocare într-un timp scurt, în condițiile operaționalizării lor preliminare și ale menținerii forțelor din cadrul națiunilor contribuatoare „în așteptare”;
- au capacitatea de a acționa independent sau de a se adapta și integra, cu ușurință, în structuri militare, în vederea participării în faze inițiale ale unor operații militare.

Chiar dacă un grup de luptă este destinat să poată acționa independent, acesta trebuie să fie în legătură directă cu o serie de actori/structuri militari sau civili. Din punct de vedere al subordonării, unui grup de luptă independent îi sunt precizate, prin ordinul de operații, tipul de subordonare și structura căruia i se subordonează. În vederea dislocării în zona în care va acționa, BG va fi sprijinit de structuri naționale care vor fi responsabile pentru deplasarea strategică a acestuia. Totodată, un BG este aprovizionat inițial, de principiu, pentru a fi sustenabil timp de 30 de zile, facilitându-se, astfel, stabilirea modalităților concrete prin care se va reaproviziona.

NEVOI ȘI OPȚIUNI PRIVIND SPRIJINUL LOGISTIC AL UNUI EU BG

Asemenea oricărei activități desfășurate în comun, la nivel multinațional, și dislocarea unui grup de luptă al UE implică, obligatoriu, resurse financiare. Una dintre provocările principale aflate, încă, în analiză este aceea a modalității și a mecanismelor prin care aceste structuri vor fi finanțate. Sunt recunoscute drept documente fundamentale ce asigură cadrul legal general de înființare al acestor structuri militare următoarele: Tratatul constitutiv al Uniunii Europene (Consiliul European, 1992), deciziile asumate de statele membre prin Tratatul de la Lisabona (2009), iar ca model de suport financiar, cel al mecanismului Athena (Consiliul Uniunii Europene, 2004) de finanțare a operațiilor militare. Printre misiunile finanțate prin acest mecanism la care ia parte și statul român cu forțe militare amintim: EUTM MALI, EUTM RCA și UFOR ALTHEA (Bosnia Herțegovina). Statele membre contribuie anual la constituirea unui fond comun în raport cu nivelul veniturii național brut (Consiliul Uniunii Europene, 2004).

Răspunsurile și instrumentele militare la care Uniunea Europeană apelează fac parte din abordarea consolidată a statelor membre în ceea ce privește

securitatea și apărarea. Ghidate de cele două politici, respectiv politica externă și de securitate comună (PESC) și politica de securitate și apărare comună (PSAC), Uniunea Europeană a dezvoltat o serie de inițiative menite să întărească, într-o manieră globală și integrată, propriul grad de securitate teritorială, economică, cibernetică etc.

Cu excepția Danemarcei și a Maltei, care au decis să nu contribuie la eforturile militare europene, UE a alocat fonduri însemnate pentru derularea mai multor programe specifice securității și apărării, dintre care unele sunt accesibile și statelor terțe și sunt menite să îmbunătățească starea militară și capacitatea națiunilor de răspuns prin parteneriate, prevenție, cercetare-inovare, dezvoltarea de capacități și eficientizarea investițiilor în apărare, derularea misiunilor civile, angajarea în misiuni de asistență militară și sporirea capacității de răspuns prin operații militare. Mai mult, începând cu anul 2000, cooperarea dintre UE și NATO a făcut posibilă eficientizarea și fluidizarea manierei în care sunt planificate operațiile, forța este proiectată și misiunile sunt desfășurate.

Având în vedere cele menționate mai sus, dar și faptul că planificarea militară a Comitetului Militar al UE nu vizează angajarea în operații majore de tip combatant, similare structurilor militare ale NATO, comandamentele de nivel strategic și operativ ale acestui tip de operații sunt caracterizate de o flexibilitate, volatilitate și fluiditate mai puternice decât cele ale NATO. Spre exemplu, în teatrul de operații Bosnia și Herțegovina a fost operaționalizat și dislocat, cu personal din țările contribuatoare la operație și utilizând fonduri comune prin mecanismul financiar Athena, comandamentul de nivel operativ EUFOR ALTHEA. Acesta are responsabilități în aria de operații încredințată, în vederea planificării și ducerii operațiilor pentru a ajunge de la starea de fapt inacceptabilă la starea finală dorită. Modalitatea în care efectele de nivel operativ sunt atinse presupun acțiuni specifice misiunii, respectiv sprijinul forțelor armate ale statului în procesul de instrucție și pentru a progresa către standardele NATO, măsuri pentru descurajarea oricărui potențial inamic cu interese contrare statului de drept pe teritoriul Bosniei și Herțegovinei și contribuții directe sau indirecte pentru construcția și menținerea unui mediu sigur în zonă. Oricând aceste obiective sunt îndeplinite peste criteriul de acceptabilitate specific definit ca stare finală dorită, comandamentul poate fi relocat pentru îndeplinirea altor misiuni, reorganizat sau desființat.

Bugetul funcționării unei misiuni a UE este reprezentat, în principiu, de cele două componente principale:

- fonduri comune utilizate conform mecanismului Athena;

- fonduri ale țărilor contribuatoare la misiune, conform principiului „*costs lie where they fall*”.

Din punct de vedere al costurilor operațiilor, înființarea unui comandament al unei misiuni este suportată din fonduri comune, iar ulterior, responsabilitatea gestionării financiare a întregii misiuni este preluată de către modulul J8-buget și finanțe din cadrul comandamentului misiunii. Astfel, posturile necesare pentru realizarea tuturor fluxurilor logistice și financiare ale misiunii sunt stabilite prin proceduri clare, rolurile ofițerilor responsabili fiind statuate de la cel mai înalt nivel al Comitetului Militar al UE.

În primele etape ale operațiilor, în conformitate cu SOFA, ținând cont de cadrul comun de participare la misiune și de deciziile Consiliului UE, costurile asociate proiectării forței pot fi suportate și sunt eligibile a fi decontate din fondurile comune. Aici sunt incluse și toate activitățile desfășurate începând de la aeroportul/portul de îmbarcare (APOE/SPOE), conform prevederilor planului de operații al misiunii (OPLAN) și până la destinația finală (FD). În continuare, structurile tactice, respectiv grupurile de luptă sunt finanțate și susținute logistic astfel:

- cu fonduri comune utilizate prin mecanismul Athena;
- cu fonduri gestionate de către comandamentul misiunii și care sunt rambursate de către națiunile contribuatoare cu trupe (TCN), prin mecanismul Nation Born Costs (NBC), manageriat de către structura J8 a misiunii;
- prin asumarea responsabilității naționale.

Deși structurile de tip UE Battlegroup sunt, de regulă, structuri multinaționale, având desemnată o națiune lider în a cărei responsabilitate intră concepția de conducere a operațiilor și încredințarea misiunilor, arareori acestea sunt finanțate din fonduri comune, iar situațiile în care se aplică această cale sunt strict reglementate de către Consiliu și gestionate de către structura J8 a misiunii. TCNs care compun Battlegroupul se dislocă în teatrul de operații cu mijloacele națiunii trimitătoare, fiind echipate și dotate cu stocuri conform OPLAN. În cadrul unui Battlegroup, națiunile au în organică structuri logistice specifice liniei I de sprijin logistic ce desfășoară fluxuri din toate domeniile de sprijin cerute de misiunile și sarcinile ordonate.

La acest nivel, modul de acțiune respectă nivelul de autoritate care a fost delegat de către națiune (în general, se transferă comanda operațională OPCOM) iar tacticile, tehnicile și procedurile (TTP) sunt însușite prin instruire în comun și prin ordinele emise de către elementul de comandă al Battlegroupului, ele fiind puse în aplicare, cel mai adesea, în mod similar cu cele transferate prin interoperabilitate și cooperare din cadrul NATO.

Din punct de vedere financiar, caracteristica principală a forțelor de luptă și sprijin, în operații UE, este reprezentată de consumul mare de materiale din clasele I (alimente, apă) și III (carburanți, lubrifianți și alte lichide asociate pentru toate destinațiile, inclusiv pentru sistemele de armament care utilizează combustibili speciali) (NATO, 2018) de aprovizionare. Astfel, comandamentul misiunii deține responsabilitatea asigurării materialelor din clasele I, III-carburant, o parte din clasa a IV-a (materiale pentru construcții și amenajări genistice), precum și o serie de servicii asigurate prin contractare, în scopul reprovizionării periodice a forțelor participante la misiune, iar națiunile contribuatoare recepționează, lunar, documentele de plată pentru rambursarea costurilor generate de furnizare și/sau prestări solicitate.

Contractarea serviciilor și produselor necesare națiunilor participante la operații UE, pe timpul desfășurării acestora, se realizează în mod centralizat prin mecanismul Athena, ținând cont de aplicarea tratamentului egal atât al candidaților/ofertanților țărilor Uniunii Europene (Belgia, Bulgaria, Croația, Cehia, Danemarca, Germania, Estonia, Grecia, Spania, Franța, Irlanda, Italia, Cipru, Letonia, Lituania, Luxemburg, Ungaria, Malta, Țările de Jos, Austria, Polonia, Portugalia, România, Slovenia, Slovacia, Finlanda, Suedia și Muntenegru), cât și al celor din statele care nu fac parte din Uniunea Europeană, dar care au relații strânse cu aceasta (Regatul Unit, Islanda, Liechtenstein, Norvegia, Albania, Chile, Macedonia de Nord, Mexic) și statului gazdă al operației (HN). Achizițiile se efectuează similar procesului cunoscut al achizițiilor publice naționale, însă pragurile la care se raportează autoritatea europeană, în scopul asigurării unei competiții deschise și oneste, sunt diferite (5.000 de euro, 30.000 de euro și 300.000 de euro pentru bunuri și servicii, respectiv 5.000.000 de euro pentru lucrări de infrastructură). Națiunea beneficiază de bunurile și serviciile astfel contractate, rambursând contravaloarea lor, *mecanismul fiind cunoscut ca National Born Costs (NBC)*.

Contractarea bunurilor, serviciilor și lucrărilor la nivel centralizat, atât pentru beneficiul comun, suportat prin *fonduri comune*, cât și pentru cele suportate prin **mecanismul NBC**, se realizează cu aplicarea acelorași principii și proceduri, scopul final fiind atât asigurarea oportună și la timp, în sistem multinațional, cu realizarea de economii semnificative și evitarea redundanțelor, cât și evitarea competiției pentru resurse în teatrul de operații.

Pentru celelalte clase de materiale (clasa a II-a, lubrifianți și lichide asociate din cadrul clasei a III-a de materiale, materialele de construcții din clasa a IV-a de materiale care nu sunt asigurate din fonduri comune sau prin mecanismul

NBC, materiale din clasa a V-a – muniții și medicamente), *responsabilitatea* de aprovizionare și reprovizionare este *națională* și se realizează prin două modalități:

- prin asigurare din țară, bunurile și stocurile fiind dislocate în cadrul liniei I de sprijin logistic, prin sarcina de determinare, transport și gestionare a componentei logistice organice structurilor naționale integrate în Battlegroup;
- prin reprovizionare din țara de origine, cu sprijinul Elementelor Naționale de Sprijin (ENS), pe timpul desfășurării misiunii, dacă națiunile decid să disloce în teatrul de operații această structură de tip contribuție națională voluntară (VNC), neinclusă în statele de organizare europene pentru misiune, dar care vor avea același statut în teatrul de operații, conform acordurilor SOFA încheiate, sau prin achiziții în teatru realizate, în special, de către aceste Elemente Naționale de Sprijin;
- prin asigurare de către structuri logistice/medicale ale altor națiuni, sprijinul și decontările ulterioare fiind făcute prin memorandumuri de înțelegere (MOU) bilaterale (între națiunea care reprovizionează/prestează/asigură medical și națiunea beneficiară), multilaterale (între națiunea care reprovizionează/prestează/asigură medical, pe de o parte, și celelalte națiuni, condițiile de asigurare și decontare fiind identice) sau încheiate prin comanda misiunii, cu sprijinul J8 și al Consiliului UE, similar mecanismului NBC.

Cu toate că, până la această dată, misiunile Uniunii Europene nu au desemnat o structură logistică specifică liniei a III-a de sprijin logistic, de tip Joint Logistic Support Group, similar procedurilor NATO, efortul logistic de nivel operativ, concretizat în fluxuri logistice, informaționale și financiare asigurate prin mecanismul Athena și prin procedeul NBC, fiind unul substanțial redus față de operațiile NATO, rolul de conducere este preluat de către comandantul misiunii, cu sprijinul comandamentului multinațional pe care îl conduce și efortul majoritar al modulelor J4 – Logistică și J8 – Buget, finanțe. Componenta executorie, în acest caz, este reprezentată de către contractori, iar inventarul achiziționat prin mecanismul fondurilor comune este păstrat, utilizat și înregistrat în evidențe în baza unor reguli stricte, dar și a principiilor bune gestii financiare.

Franța, Germania și Polonia au creat o entitate militară europeană, sub denumirea „Grupul de luptă Weimar”, stabilind, prin angajamente tehnice clar exprimate, responsabilitățile și implicarea fiecărui stat. Astfel, Germania și-a oferit sprijinul logistic, iar Franța sprijinul medical (F.A.2011). În actualul context de securitate, caracterizat de agresiunea Federației Ruse asupra Ucrainei, această

trilaterală a fost reactivată (Dumitrache, 2023), declarându-și acordul și intenția de a sprijini Ucraina în demersul său de apărare a teritoriului național.

Începând cu anul 2007, au fost operaționalizate un număr de 19 grupuri de luptă la nivel european (Cristian, 2022), însă niciunul dintre acestea nu a fost utilizat. Dintre acestea, aducem în atenție grupul de luptă HELBROC, în cadrul căruia Armata României și-a asumat implicarea cu forțe.

Nr. crt.	Anul inițierii acordului	Denumire	Țări implicate	Observații
1	2006	HELBROC BG	Grecia, Bulgaria, Cipru, România, Ucraina (2011, stat non-membru), Serbia (începând cu 2017), Macedonia de Nord (începând cu 2022)	România și-a asumat contribuția cu ofițeri de stat major, structuri de poliție militară și apărare CBRN

Tabel 1: Țări implicate în HELBROC Battle Group (Sursa: contribuția autorului)

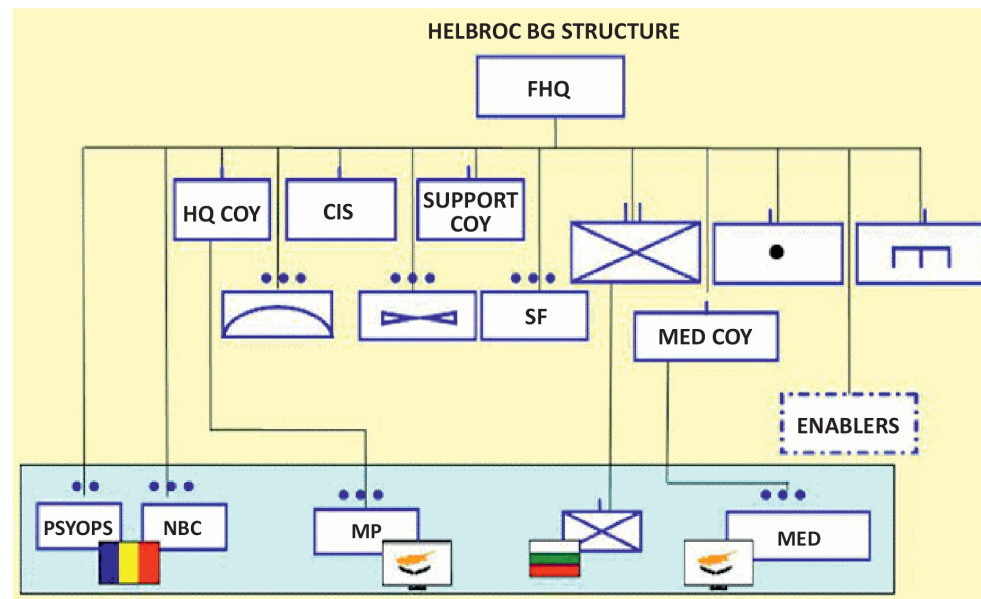

Figura 1: Structura Grupului de Luptă HELBROC, forma inițială (Sursa: <https://www.globalsecurity.org/military/world/europe/battlegroup-helbroc.htm>)

Concepute pentru a fi întrebuințate în situații de criză sau în cazul unor conflicte armate, grupurile de luptă de la nivelul Uniunii Europene nu fost niciodată propriu-zis întrebuințate (Clapp, 2023). Neînțelegerile apărute între state, pornind de la voința politică (Kemp, 2023) diferită a națiunilor, precum și de la inexistența unui acord unanim în raport cu finanțarea acestor structuri, au contribuit la neaccesarea acestui tip de instrument militar în soluționarea situațiilor de criză.

În literatura de specialitate, am identificat abordări care aduc în atenție faptul că aceste structuri militare conceptualizate sub denumirea de EU BG au fost, în fapt, un eșec (Reykers, 2017; pp. 41-56, Smith, 2016, 446-460). Pe de o parte, rolul principal în decizia de neutilizare a unei astfel de structuri militare a fost direct legat de voința politică a celor implicați, iar pe de altă parte, resursele necesare au constituit un obstacol semnificativ.

La momentul prezent, pornind de la inițiativa unui număr de 14 state membre ale Uniunii Europene, în baza strategiei de securitate și apărare a Uniunii Europene, a fost promovată și acceptată ideea operaționalizării unei forțe capabile a fi dislocată într-un timp foarte scurt. Acesta este denumită, în documente oficiale, „RDP- Rapid Deployment Capacity” (Clapp, 2023). Acest tip de structură militară este conceput drept o forță modulară cu un număr de 5.000 de militari, iar intenția declarată a Uniunii Europene este ca aceasta să fie operaționalizată până în anul 2025 (Ib.). Principalele elemente constitutive ale forței vor fi reprezentate de grupurile de luptă EU, la care se vor adăuga și alte capacități sau forțe identificate a fi necesare, de la nivelul statelor membre.

Așa cum a fost dovedit până acum, principala problemă a instrumentelor militare concepute la nivelul Uniunii Europene a fost reprezentată de asumarea finanțării acestora și finanțarea propriu-zisă. Astfel, prin prezenta strategie a Uniunii Europene se are în vedere utilizarea fondurilor comune instituite și a accentuării solidarității, în vederea dezvoltării RDP. De asemenea, până la acceptarea unanimă și dezvoltarea unui mecanism concret privind finanțarea, sugestiile experților în domeniu (Meyer, 2022) s-au centrat pe compensarea contributorilor cu trupe pe baza unui calcul comun al costurilor și raportându-se la Produsul Intern Brut al statelor membre. Acest calcul al costurilor ar trebui să aibă în vedere, cu prioritate, implicațiile costurilor pentru transport/dislocare, utilizarea muniției și a combustibilului.

Constituirea grupurilor de luptă europene implică, pe lângă o concepție clară, și o înzestrare pe măsură. Acestea trebuie să aibă capacitatea de a lupta

sau de a răspunde corespunzător situațiilor de criză pentru care au fost solicitate, de a avea un sistem de comandă și control coerent și un sprijin logistic flexibil, adaptabil și suficient.

CONCLUZII ȘI PROPUNERI

Dezvoltarea instrumentelor militare de tipul grupurilor de luptă europene este un proces îndelungat. Privind prin lentila implicațiilor pe care constituirea unor astfel de structuri o au la nivel regional, admitem că demersul este unul necesar și esențial pentru politica europeană de securitate și apărare. Încheierea prezentului articol aduce în atenție o serie de concluzii sintetizate pe două direcții principale: aspecte relevante privind realizarea sprijinului logistic al structurilor de tip battlegroup și potențiale beneficii subsecvente constituirii și utilizării acestui tip de instrument militar.

De-a lungul ultimelor decenii, forțele participante la misiuni internaționale au demonstrat că România este pregătită să participe în operații prin contribuție cu trupe, atât în comandamentele misiunilor, cât și în cadrul grupurilor de luptă. Experiența participării, pentru mai bine de douăzeci de ani, în misiunile din Afganistan, dar și din celelalte teatre de operații ne-au adus experiență și au creat încrederea necesară obținerii succesului. Cu toate acestea, sprijinul logistic derulat, în parte, prin programul „Lift and Sustain”, operat de partenerul conducător al misiunii din Afganistan, respectiv Statele Unite ale Americii, prin care contingentele și personalul participant la misiune aveau acces la o mare parte din resursele necesare, în mod gratuit, a creat un mod de gândire specific, aparte de regulile logistice aplicabile misiunilor, pentru militarul român, fie el logistician sau luptător. Din această perspectivă, provocarea la care Armata României este chemată constă în crearea capabilităților necesare pentru proiectarea forței și autosusținere, pentru structuri militare de nivel companie și superioare și antrenarea personalului și a subunităților logistice, atât pe teritoriul național, cât și prin exerciții și diferite alte proiecte derulate în comun cu statele partenere, pentru susținerea forțelor proprii prin soluții naționale și multinaționale. Astfel, o atenție deosebită în înțelegerea, la nivel tactic, a modului de interpretare a memorandumurilor de înțelegere, acordurilor tehnice, scrisorilor de aderare etc., a instrumentelor disponibile pentru acces la bunuri și servicii în context multinațional, a cooperării logistice, precum și a derulării achizițiilor, în interiorul teatrelor de operații, reprezintă imperative de inclus în planurile de instrucție pentru misiuni.

Asumarea unui cadru legal funcțional care să permită înființarea și întrebuințarea, la nivel european, a unor instrumente militare de tip BG implică o serie de responsabilități pentru actorii participanți la proces, dar și un număr semnificativ de beneficii. Creșterea capacității Uniunii Europene de a gestiona crizele și de a răspunde adecvat potențialelor amenințări militare, creșterea potențialului de cooperare între statele membre, dar și între acestea și cele din afara Uniunii Europene, îmbunătățirea pregătirii în comun, asigurarea potențialului de dezvoltare al unor proceduri de sprijin comune, schimbul de informații, expertiză și pregătire sunt doar câteva dintre acestea. Asumarea constituirii, în comun, a unor instrumente militare cu potențial de întrebuințare la nivel regional limitează substanțial consumul de resurse umane și financiare.

BIBLIOGRAFIE:

1. *A Strategic Compass for Security and Defence (2022). For a European Union that protects its citizens, values and interests and contributes to international peace and security*, https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/strategic_compass_en3_web.pdf, accesat la 9 august 2023.
2. Clapp, S. (2023). *Establishing an EU rapid deployment capacity*. European Parliamentary Research Service, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2023/747090/EPRS_ATA\(2023\)747090_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2023/747090/EPRS_ATA(2023)747090_EN.pdf), accesat la 10 august 2023.
3. Consiliul Uniunii Europene. (2022). *Busola Strategică*, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7371-2022-INIT/ro/pdf>, accesat la 10 august 2023.
4. Consiliul Uniunii Europene. (1992). *Tratatul constitutiv al Uniunii Europene*, Maastricht, https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2bf140bf-a3f8-4ab2-b506-fd71826e6da6.0001.02/DOC_2&format=PDF, accesat la 10 august 2023.
5. Consiliul Uniunii Europene. (2004). *Mecanismul de finanțare a operațiunilor militare (ATHENA)*, cu modificările și actualizările ulterioare, http://publications.europa.eu/resource/cellar/e250a6ca-b113-4ca9-824f-b343fc882e77.0014.02/DOC_3, accesat la 29 iulie 2023.
6. Cristian, A. (2022), *Dezvoltarea capabilităților europene în domeniul managementului crizelor*. Cunoașterea Științifică, vol. 1, nr. 2, pp. 24-33, <https://www.cunoasterea.ro/dezvoltarea-capabilitatilor-europene-in-domeniul-managementuluicrizelor/>, accesat la 12 august 2023.
7. De Witte, B. (2019). *The law as too land constraint of differentiated integration*. EUI Working Papers RSCAS 2019/47, https://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/63604/RSCAS_2019_47.pdf, accesat la 12 august 2023.
8. Dumitrache C., „Triunghiul Weimar”, *reuniune la Paris: Franța, Germania și Polonia vor continua să sprijine Ucraina atât timp cât va fi necesar*, <https://www.defenseromania.ro/triunghiul-weimar-pozitie-ferma-franta-germania-si-polonia->

- vor-continua-sa-sprijine-ucraina-atat-timp-cat-va-fi-necesar_623102.html, accesat la 12 august 2003.
9. European Union Force. (2023), <https://www.euforbih.org/index.php/eufor-elements/multinational-battalion>, accesat la 9 septembrie 2023.
 10. *Grupul de luptă Weimar: unitate militară europeană, formată din soldați germani, francezi și polonezi*, <https://www.bursa.ro/grupul-de-lupta-weimar-unitate-militara-europeana-formata-din-soldati-germani-francezi-si-polonezi-43113312>, accesat la 9 august 2023.
 11. *HELBROC Battlegroup*, <https://www.globalsecurity.org/military/world/europe/battlegroup-helbroc.htm>, accesat la 9 august 2023.
 12. Homan, K. (2007). *Operation Artemis in the Democratic Republic of Congo*. În *European Commission: Faster and More United ? The debate about Europe crisis response capacity*, pp. 151-155, https://www.clingendael.org/sites/default/files/pdfs/20070531_cscpc_chapter_homan.pdf, accesat la 12 august 2023.
 13. Kemp, R. (2023). *Brussels' backdoor EU army plays into Putin and Xi's hands*, <https://www.telegraph.co.uk/politics/2023/04/22/brussels-backdoor-eu-army-will-play-into-putin-and-xis-hand1/#:~:text=On%20Wednesday%20the%20European%20Parliament,credible%20security%20and%20defense%20actor%E2%80%9D>, accesat la 12 august 2023.
 14. Leruth, B. (2023). *Experimental differentiation as an innovative form of cooperation in the European Union: Evidence from the Nordic Battlegroup*, în *Contemporary security policy*, vol. 44, nr. 1, pp. 125-149, <https://doi.org/10.1080/13523260.2022.2143890>.
 15. Meyer, C., van Osch, T., Reykers, Y. (2022). *The EU Rapid Deployment Capacity: This time, it's for real?*, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2022/702568/EXPO_IDA\(2022\)702568_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2022/702568/EXPO_IDA(2022)702568_EN.pdf), accesat la 12 august 2023.
 16. North Atlantic Treaty Organization. (2018). *AJP-4 din 2018 – Doctrina aliată pentru logistică, Anexa C*, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/907825/doctrine_nato_logistics_ajp_4.pdf, accesat la 12 august 2023.
 17. Petrescu, A. (2023). *CSAT a hotărât ca România să contribuie la misiuni, din 2024, cu 5.646 militari și civili/A fost suplimentată participarea cu o companie stat major și deservire la operația EUFOR Althea, în teatrul de operații Bosnia și Herțegovina*, <https://www.news.ro/politic-intern/csat-hotarat-romania-contribuie-misiuni-2024-5-646-militari-civili-suplimentata-participarea-companie-stat-major-deservire-operatia-eufor-althea-teatrul-operatii-bosnia-herzegovina-1-922405506092023071821248860>, accesat la 12 august 2023.
 18. Reykers, Y. (2018). *EU battlegroups: From standby to standstill*, În J. Karlsrud, Y. Reykers (Eds.), *Multinational rapid response mechanisms: From institutional proliferation to institutional exploitation*. Routledge.
 19. Serviciul Diplomatic al Uniunii Europene. (2017). *EU Battlegroups*, https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/factsheet_battlegroups.pdf, accesat la 12 septembrie 2023.
 20. Smith, M.E. (2016). *Implementing the global strategy where it matters most: The EU's credibility deficit and the European neighbourhood*, În *Contemporary Security Policy*, vol. 37(3), <https://doi.org/10.1080/13523260.2016.1240467>.
 21. *Tratatul Uniunii Europene* (2012), https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2bf140bf-a3f8-4ab2-b506-fd71826e6da6.0001.02/DOC_1&format=PDF, accesat la 12 august 2023.